

Pingoruïnes de natuurlijke schat

Drenthe kent een zeer hoge dichtheid aan mogelijke pingoruïnes, zo'n 2500! Deze laagtes in het landschap, vaak kleine ronde water-tjes, worden soms dobbes genoemd worden. De meeste zijn in het verleden uitgeveend, met name in de Tweede Wereldoorlog. Men had het veen nodig om turf te kunnen stoken. Veel mogelijke pingoruïnes kun je niet zomaar zien, het zijn natte plekken in het land, een drassig stukje grond, of zelfs laagtes in het bos. Ze liggen niet alleen in de natuurgebieden, maar ook in het agrarisch cultuur-landschap.

Anja Verbers*

Een pingoruïne is een restant van een pingo, een ijslens die zich vormde aan het oppervlak in de laatste fase van de laatste ijstijd, het Weichselien, zo'n 15.000 jaar geleden. Diep en onbevoren grondwater wist door de permanent bevroren bodem heen te breken. Zodra het aan het oppervlak kwam, bevroor het. Dit proces zorgde voor heuvels van zo'n 40-50 meter hoogte met een doorsnede van 75 tot 200 meter. Na de ijstijd smolt al het ijs en ontdooide ook de bodem. Wat overbleef was een laagte, gevuld met water en soms een mooie randwal: de pingoruïne (zie figuur).

Grote diepte

Pingoruïnes kunnen wel 20 meter diep zijn! Daarmee onderscheiden ze zich van vennen en uitblazingskommen: die werden gevormd doordat de wind het dekzand wegblijs, tot op de natte ondergrond. Daar verliest de wind het van het natte zand. De meeste pingoruïnes zijn zo'n 3 tot 8 meter diep. Hoe dieper de kom, hoe vroeger hij vernatte en hoe eerder er veen kon groeien. Dat is bij diepe pingoruïnes dus veel vroeger dan bij ondiepe vennen.

Pingoruïnes in natuurgebieden worden vaak gekoesterd als waardevolle locaties, plekje waar de Kamsalamander leeft en het mooie witte Veenpluis bloeit. Het beheer bestaat vooral uit het open houden van de plek, het verwijderen van opslag, maaien en af en toe de boel weer openmaken als het open water dreigt te verlanden.

kamers van Drenthe

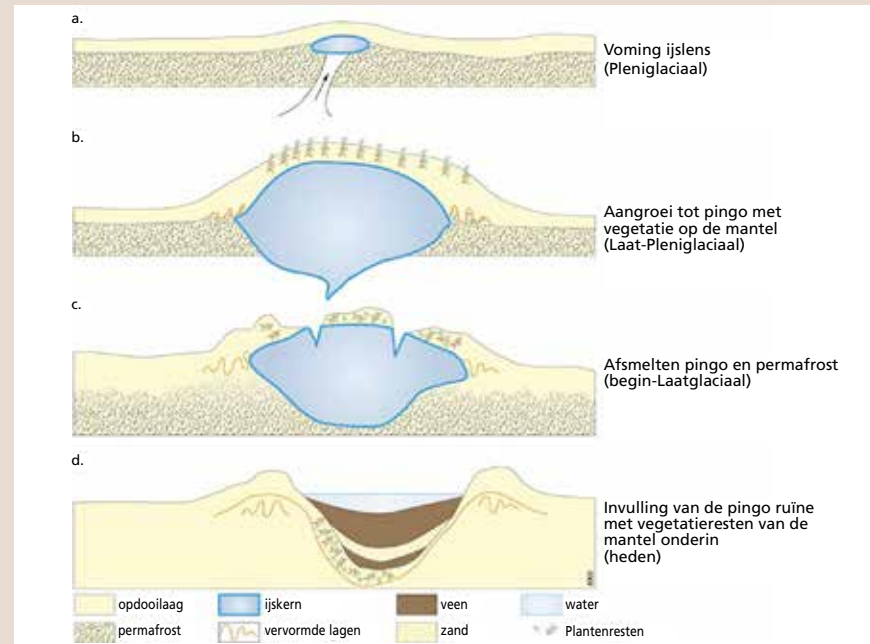
Natuurlijke schatkamers

Wat pingoruïnes zo bijzonder maakt is dat ze, naast het feit dat het mooie natuurlijke plekjes zijn, vaak nog een gave veenvulling hebben. Deze veenvulling is onze 'natuurlijke schatkamer' met een archief van de leeftijd van de ruïne en wat er in de loop der eeuwen in de directe omgeving is gebeurd. In het gunstigste geval is de hele vulling nog gaaf en kan het ons het geschiedenisverhaal vertellen van de afgelopen 13.000 jaar!

Tussen de pingoruïnes slingeren karrensporen uit de Vroege Middeleeuwen, er werden er mensen in geofferd waarvan het meisje van Yde de bekendste is, werd er boekweit verbouwd en werd er veen gestoken. En hoeveel Drenten hebben er niet op leren schaatsen of in leren zwemmen in een pingo?

Pingo Programma

Om meer te weten te komen over pingoruïnes is er in Drenthe een Pingo Programma opgesteld. In dit programma is aandacht voor Wetenschappelijk onderzoek, Beheer & Beleid en Recreatie & Educatie. Landschapsbeheer Drenthe coördineert dat programma. We willen op alle niveaus kennis ontwikkelen en delen, zodat we kunnen vaststellen of Drenthe inderdaad de meeste pingoruïnes van de wereld heeft. Maar ook of het model van hoe ze zijn ontstaan nog wel klopt en of dit aangepast moet worden. Onderzoekers gaan aan de slag in het veld en in archieven. We willen basisscholen betrekken en er wordt nagedacht over het beheer; doen

Wim Hoek, Universiteit Utrecht

we het wel goed, moet het misschien anders, en hoe dan? Waar kunnen we deze landschapselementen samen met vrijwilligers zichtbaar en beleefbaar maken voor inwoners en recreanten. Het is een breed programma met een hoge ambitie, maar we kunnen onmogelijk alle locaties fysiek onderzoeken. Daarom willen we eigenaren en landschapskenners vragen naar informatie over locaties. Onder leiding van Landschapsbeheer Drenthe worden velddagen georganiseerd met belangstellenden. Er zijn inmiddels diverse groepen die hebben aangegeven wel samen onderzoek te willen doen naar 'hun' locatie. Met al deze informatie kunnen wetenschappers nieuwe onderzoeken opstarten naar de details.

*A. Verbers is senior project-leider bij Landschapsbeheer Drenthe.

NB. Heeft u ook belangstelling, wilt u meewerken of heeft u informatie? Neem gerust contact op met
Anja Verbers a.verbers@lbdrenthe.nl/
06 55 68 97 00.

